

УДК: 599.4

Л.В. Годлевська

Інститут зоології ім. І. Шмальгаузена НАН України,
вул. Б. Хмельницького, 15/2, Київ, 01601 Україна
E-mail: lgodlevska@gmail.com

РЕЦЕНТНІ РУКОКРИЛІ В КОЛЕКЦІЇ ПАЛЕОНТОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ННПМ НАН УКРАЇНИ

Опрацьовано та каталогізовано сучасні остеологічні матеріали з рукокрилих у фондах Палеонтологічного музею Національного науково-природничого музею НАН України — понад 750 одиниць зберігання, 36 видів 16 родів чотирьох родин (*Rhinolophidae*, *Vespertilionidae*, *Molossidae* та *Phyllostomidae*) з 9 країн світу. Більшість матеріалів походить з України, з 98 пунктів у 19 областях та АР Крим. З огляду на фауністичну та історіографічну цінність матеріалів наведено їх повний перелік.

Ключові слова: сучасні рукокрилі, музейна колекція, Україна.

Вступ

Важливим джерелом накопичення та зберігання інформації є музейні колекції. Проте нерідко представленість матеріалів у тій чи іншій колекції стає зрозумілою тільки за умов особистого її відвідання. Інколи музейні матеріали є каталогізованими тільки частково, або ж каталог виявляється втраченим. Саме така ситуація склалася з остеологічною колекцією сучасних рукокрилих, що зберігається у фондах Палеонтологічного музею Національного науково-природничого музею (ННПМ) НАН України.

Зоологічні колекції є не тільки фундаментом для робіт з систематики, морфології, морфометрії, але й становлять самостійне джерело фауністичних даних (Загороднюк, Годлевська, 2001). Колекція, що розглядається, не є виключенням. Дослідженню рукокрилих фауни України до певного часу приділяли відносно мало уваги. За цих умов, кожна фактична реєстрація становить наукову цінність і є доповненням до загального масиву даних щодо кажанів регіону. Матеріали колекції дозволяють перевірити та доповнити інформацію по знахідках, які наведені у літературних джерелах без повних вихідних даних, та, в цілому, поповнити дані з поширення та представленості видів у регіоні — інформація з деякої частини матеріалів не була опублікована. Поміж іншого, фауністичні дані, отримані при опрацюванні колекції, можуть бути включені в бази моніторингу фауни. Крім того, матеріали колекції становлять інтерес з точки зору поповнення відомостей про роботу музею і україн-

ських зоологів у першу половину ХХ сторіччя. Етикеткова інформація (імена колекторів, пункти, дати збору матеріалів тощо) може бути залучена для реконструкції та доповнення біографій окремих дослідників та історії музею.

Автором опрацьовано та каталогізовано матеріали колекції. З огляду на фауністичну та історіографічну значимість колекції доцільним є публікація опису колекції з переліками представлених в ній матеріалів. Саме цьому присвячене це зведення.

Матеріал і методи

Колекції сучасного музею ННПМ беруть свій початок із Зоологічного музею, заснованого при Українській академії наук 1919 р. Пізніше, 1935 р., в Зоологічному музеї було виділено палеозоологічну частину, а 1947 р. проведено розмежування зоологічної та палеозоологічної частин музею (Підоплічко, Щербак, 1969). На цьому етапі, вочевидь, частина довоєнних зборів рукокрилих була передана до фондів сучасного Зоологічного музею ННПМ, де наявна зараз (Шевченко, Золотухина, 2005), а частина була залишена у фондах Палеонтологічного музею.

Наразі матеріали з рецентних рукокрилих Палеонтологічного музею представлені двома частинами. Основна частина матеріалів зберігалася в теплому сховищі музею сортованою за видами або групами видів по коробках, інша — виявлена співробітниками у сховищі музею («на башті»). Всі етикетовані матеріали «баштового» сховища зібрані В.І. Абеленцевим (у Закарпатській області) та І.Т. Сокуром (в Івано-Франківській, Львівській та Тернопільській областях) у 1947–1951 рр.

Єдиний каталог для матеріалів був відсутній. Деякі матеріали з «баштового» сховища марковані авторськими етикетками, для інших — вихідні дані відсутні. Частина матеріалів (але не всі), зібраних до 1941 р. занесена до «Інвентарного каталогу остеологічних колекційних фондів» (п'ять книг). Для деяких матеріалів «теплої» частини колекції наявні каталожні картки (вкладені в ящики). Записи на картках надруковані на машинці. Частина карток датована січнем 1963 р. та підписана В.І. Абеленцевим. Інші картки не містять дату і підпис, проте, ймовірно, також були складені цим фахівцем або ж за його участі. Наявні картки відносяться до 26 видів. Для інших видів картки відсутні: або вони втрачені, або ж їх не було складено. Наявні картки озаглавлені індексами (наприклад: 2-2, 2-3, 6-3 ... 16.1) з назвою виду латинською та українською. Очевидно, що перша цифра індексу є порядковим номером роду у списку фахівця, який складав картки, друга цифра — номер виду. Наприклад індекс 6-3: «6» — номер роду *Nyctalus*; «3» — рід представлено декількома видами в колекції, під 3-м номером значиться *N. lasiopterus*.

Для частини представлених матеріалів авторські етикетки відсутні, наявні тільки записи в каталожних картках. Для деяких — наявний тільки номер (авторський або колекційний), позначений на матеріалі. В таких випадках, на жаль, встановити місце походження матеріалу не є можливим.

Більшість матеріалів переглянуто автором. За результатами опрацювання складено електронний каталог.

Нижче наведено список матеріалів за видами. В межах кожного виду перелік подається за країнами, областями та районами (в алфавітному порядку). Записи списку наведено у форматі фауністичних кадастрів: місце збору, дата, кількість екземплярів, стать, номер зберігання екземпляра (у випадку його відсутності — б/н: в дужках поряд може стояти авторський чи попередній номер). Деякі номери виявилися дубльованими. В таких випадках кількість екземплярів з однаковим номером або без номеру позначено через зірочку. Наприклад: № 2337*2 — наявні два екземпляра з номером 2337, або № б/н*5 — наявні п'ять екземплярів без номеру з одна-

ковими вихідними даними. Місце походження матеріалу вказано відповідно до сучасного територіально-адміністративного поділу. У разі неможливості точно атрибутувати місце походження матеріалу, в лапках наведено вихідні, етикеткові або каталожні, дані. Дати наведено у форматі: день, місяць, рік. Використано скорочення: F — самка, M — самець, U — стать невідома, juv — ювенільна, ad — доросла особина, *Ta* — *Tyto alba*. Для компактності в списку матеріалів з України та прилеглих територій вказано тільки прізвища колекторів. Їх повні імена наведено нижче окремо.

У квадратних дужках вказано інформацію, яка встановлена автором при співставленні етикеткових даних з інформацією з інших джерел (публікацій, каталогів тощо). Зокрема деякі дані щодо матеріалів з погадок уточнено за публікаціями І.Г. Підоплічки (1932, 1938). У ряді випадків походження припускали, виходячи з характеру матеріалу (уламки, наявність шерсті з погадок тощо).

Результати і обговорення

Загальний опис колекції. Наразі колекція включає понад 750 одиниць зберігання (> 1000 екземплярів) 36 видів 16 родів 4 родин рукокрилих:

Родина Rhinolophidae: 1) *Rhinolophus euryale* Blasius, 1853; 2) *Rhinolophus ferrum-equinum* (Schreber, 1774); 3) *Rhinolophus hipposideros* (Bechstein, 1800).

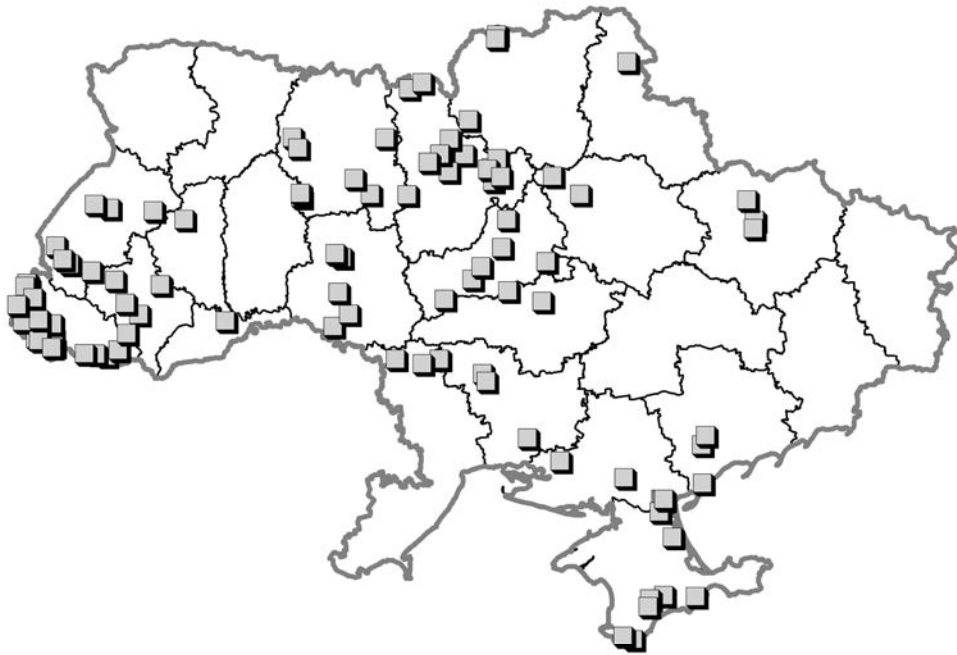
Родина Vespertilionidae: 4) *Miniopterus schreibersii* (Kuhl, 1817); 5) *Myotis blythii* (Tomes, 1857); 6) *Myotis myotis* (Borkhausen, 1797); 7) *Myotis nattereri* (Kuhl, 1817); 8) *Myotis dasycneme* (Boie, 1825); 9) *Myotis daubentonii* (Kuhl, 1817); 10) *Myotis mystacinus* (Kuhl, 1817); 11) *Myotis lucifugus* (Le Conte, 1831); 12) *Myotis velifer* (J. A. Allen, 1890); 13) *Plecotus auritus* (Linnaeus, 1758); 14) *Plecotus austriacus* (Fischer, 1829); 15) *Barbastella barbastellus* (Schreber, 1774); 16) *Barbastella darjelingensis* (Hodgson, 1855); 17) *Nyctalus leisleri* (Kuhl, 1817); 18) *Nyctalus noctula* (Schreber, 1774); 19) *Nyctalus lasiopterus* (Schreber, 1780); 20) *Pipistrellus nathusii* (Keyserling & Blasius, 1839); 21 та 22) *Pipistrellus pipistrellus* sensu lato = *Pipistrellus pipistrellus* (Schreber, 1774) та *Pipistrellus pygmaeus* (Leach, 1825); 23) *Pipistrellus subflavus* (F. Cuvier, 1832); 24) *Hypsugo savii* (Bonaparte, 1837); 25) *Vespertilio murinus* Linnaeus, 1758; 26) *Vespertilio sinensis* (Peters, 1880); 27) *Eptesicus serotinus* (Schreber, 1774); 28) *Eptesicus nilssonii* (Keyserling & Blasius, 1939); 29) *Eptesicus fuscus* (Beauvois, 1796); 30) *Lasiurus borealis* (Müller, 1776); 31) *Lasionycteris noctivagans* (La Conte, 1831).

Родина Molossidae: 32) *Molossus molossus* (Pallas, 1766); 33) *Tadarida brasiliensis* (I. Geoffroy, 1824); 34) *Tadarida* sp. = ? *Tadarida teniotis* (Rafinesque, 1814).

Родина Phyllostomidae: 35) *Carollia perspicillata* (Linnaeus, 1758); 36) *Glossophaga soricina* (Pallas, 1766).

Роки збору колекційних матеріалів — з 1894 по 1950 рік (більшість зібрано у 1920–1930-і роки). Географія зборів, у порядку зменшення кількості зразків: Україна, Грузія, Туркменістан, Росія, США, Перу, Мексика, Азербайджан, Китай. В межах України матеріали здобуто на території 19 областей та АР Крим, разом 98 пунктів (рис. 1). Екземпляри з США, Перу та Мексики отримані з Музею історії природи ім. М. Філда (Чикаго).

В колекції зберігаються черепи та посткраніальні скелети рукокрилих різного ступеню цілісності та збереженості. На деяких матеріалах накреслений номер супроводжується дописом «шк», що, вочевидь, позначало наявність шкурок (наразі відсутні). Матеріали належать до трьох груп, за методом збору: 1) здобуто живих тварин; 2) матеріал отримано при розборі погадок (зокрема у колекції наяв-

Рис. 1. Пункти зборів матеріалів колекції в межах України.

Fig. 1. Collection points of the materials in Ukraine.

ні матеріали, згадані в роботах І.Г. Підоплічка (1932; 1937)); 3) кістковий або муфікований матеріал зібрано у сховищах рукокрилих.

Відомо, що колекційні матеріали теперішнього ННПМ, зібрані у період до 1941 р., зазнали неодноразових просторових переміщень, як під час Другої світової війни, так і у повоєнні роки. Частина матеріалів була втрачена (Підоплічко, Щербак, 1969). Ми припускаємо, що таку ж долю могли мати деякі матеріали хіроптерологічної колекції, що розглядається. Про це свідчить мала кількість матеріалів по деяких, наприклад колоніальних, видах, оминуті які увагою колектори навряд чи могли.

Колектори матеріалів та історія колекції. Наводимо список колекторів матеріалів (в алфавітному порядку), для яких вказано або вдалося встановити щонайменше ініціали імені та по батькові, порівнявши дані з різних джерел (ініціали колекторів матеріалів з Південної та Північної Америки наведено у списку зразків).

Абеленцев Василь Ісакович, Антонович Віктор Олександрович, Бельський [= Більський Борис Іванович], Браунер Олександр Олександрович, БурчакАбрамович Микола Йосипович, Вернер М.О., Гижицький Я.К., Губарь А.? (російською?), Даревський [Ілля Сергійович], Дюков Н.Н. (ініціали російською), Зверезомб-Зубовський Євген Васильович, Зубарева [Валентина Іванівна], Ізотов І.П., Кац Н.Й. (ініціали російською?), Китицин Є[вген] М[иколайович], Красвой [Ю.?), Крижов П[етро] А[ндрійович], Кришталь Олександр Пилипович, Кузякін Олександр Петрович, Мигулін Олексій Олексійович, Ніколаєв [В.?), Пархоменко В[олодимир] Ю[стинович], Переверзев В.В., Підоплічка (Підоплічко) Іван Григорович, Попов Борис Михайлович, Пржебильський А.? (ініціал російською?) [= ? Олександр Миколайович], Ремнев[а] [= ? Н.П. Ремньова], Сокур Іван Тарасович, Цемш [Ігор Олександрович], Шевнягін [= ? Шевлягін Марко Миколайович], Шепе [? Арнольд Карлович], Шуммер О[лександр] О[лексійович], Юречко [І.С.]

Для деяких колекторів матеріалів з території України встановити навіть ініціали не вдалося. Це: Белозер (російською?), Гальперін, Самосюк, Шилов.

Близько 42% одиниць зберігання (понад 300 зразків) зібрано співробітником Зоологічного музею Б.М. Поповим, самостійно або сумісно з іншими колекторами, у другій половині 1930-х рр. у 8 областях України, в АР Крим та Росії. За матеріалами своїх досліджень Б.М. Попов підготував рукопис «Рукокрилі (Chiroptera) УРСР та прилеглих місцевостей» (Абеленцев, 1950). Після загибелі Б.М. Попова (Підоплічко, 1952) рукопис було доповнено даними В.І. Абеленцева та опубліковано у першому томі зведення «Фауна Україна» (Абеленцев, Попов, 1956). На сьогодні рукопис Б.М. Попова втрачено. Припускаємо, що у зведення 1956 р. первинні дані Б.М. Попова увійшли в узагальненому виді (наприклад їх могло бути вилючено для скорочення об'єму видання). Відновити ці дані частково можна за колекційними зразками. Зокрема, саме в колекції, що розглядається, наявна найбільша кількість зразків, зібраних Б.М. Поповим.

Список екземплярів

***Rhinolophus euryale* Blasius, 1853.** У колекції вид представлено 30 екземплярами. Всі марковані екземпляри здобуті в Абхазії у 1938 р.

Грузія. Абхазія. • 05.10.1938. — 2U (№ 5450, 5451; leg. Ізотов). *ibid.* — 05.10.1938. — 2U (№ 5458, 5459; leg. Ізотов). *ibid.* — 06.1938 (за каталогом: осінь 1938). — 1U (№ 5479; leg. Ізотов). *ibid.* — осінь 1938. — 23U (№ 5480–5502). *ibid.* — 1938. — 1U (№ б/н).

Patria ignota. № б/н (1M).

Примітка. З вказаних у старому каталозі для цього виду, відсутній зразок № 5503 (Абхазія, осінь 1938), додатково наявні: № 5458, 5459 та 2 екземпляри без номерів.

***Rhinolophus ferrumequinum* (Schreber, 1774).** 3 екземпляри з України.

Україна. Закарпатська обл. • Берегівський р-н, окол. с. Мужієве, печера. — 17.02.1948. — 2F (№ б/н*2 (63, 89); leg. Абеленцев). • м. Мукачеве, Росвигів. — 1U (№ б/н; [кістки?], 10.07.1947; leg. Абеленцев).

***Rhinolophus hipposideros* (Bechstein, 1800).** 2 екземпляри з України.

Україна. Івано-Франківська обл. • Богородчанський р-н, с. Манява, Манявський скит. — 05.10.1940. — 1U (№ б/н (110, 5); leg. [Попов, Антонович?]). **Закарпатська обл.** • м. Ужгород, околиці, Доманінська печера. — 23.02.1949. — 1Msad (№ б/н (964); leg. Абеленцев).

***Miniopterus schreibersii* (Kuhl, 1817).** 84 екземпляри, більшість (67) належать до серії кримських зборів Б.М. Попова, В.О. Антоновича 1938 року.

Україна. Закарпатська обл. • Берегівський р-н, окол. с. Мужієво, каолінова печера. — 23.09.1948. — 1Fjuv (№ б/н (205); leg. Абеленцев). • Рахівський р-н, с. Великий Бичків. — 5U (№ б/н*5 (229, 232–235); погадки Та, 27.05.1948; leg. Абеленцев). • м. Ужгород. — 1U (№ б/н*2 (231); погадки Та, 08.08.1947; leg. Абеленцев). **АР Крим.** • Сімферопольський р-н, печ. Кизил-Коба. — 10.07.1938. — 1M (№ 2133; leg. Попов, Антонович). • Феодосійський р-н, Карадаг. — 16.07.1938. — 2M, 63F, 1U (№ 2128, 2142, 2148, 2159–2162, 2168–2175, 2190–2194, 2206–2211, 2221–2224, 2241–2243, 2245, 2256, 2267, 2269–2275, 2293, 2294, 2297, 2323, 2337*2, 2341–2345, 2347–2354, 2371–2373; leg. Попов, Антонович).

Грузія. Абхазія. • 05.10.1938. — 3U (№ 5462, 5463, б/н; leg. Ізотов). • м. Сухумі, Венеціанська печера. — 05.10.1938. — 3M, 1F (№ 2447–2449*2, б/н; leg. Ізотов).

Туркменістан. Ахальський вілаєт. • Бахарденська печера. — 12.09.1937. — 1F (№ 2706; leg. Кузякін)

Patria ignota. № 2114 (1F), № б/н (05.10.1938).

Примітка. У каталожних картках наведено дані з 83 екземплярів цього виду (75 — з території України, 8 — з Грузії та Туркменії). З вказаних у картці, екземпляри № 1354, 2089 (*Patria ignota*, 2U), 2219, 2220, 2244, 2338-2, 2346, 2349 (Карадаг, 16.07.1938, 6F), 2375? (номер виправлено на 2324?; Карадаг, 16.07.1938, 1F) — відсутні. Додатково наявні: № 2175, 2245, 2341 (з Карадагу) та № б/н (205) (із Закарпаття).

***Myotis blythii* (Tomes, 1857).** Понад 100 зразків із Закарпаття, Криму, Нагорного Карабаху та Абхазії.

Україна. Закарпатська обл. • Рахівський р-н, с. Великий Бичків. — 25U (№ б/н; погадки *Ta*, 27.05.1948; leg. Абеленцев; не опрацьовано). • Рахівський р-н, с. Ясіня, дзвіниця. — 19.05.1948. — 1U (№ б/н (111); leg. Абеленцев). • Тячівський р-н, с. Грушеве. — 16U (№ б/н; погадки *Ta*, 28.05.1948; leg. Абеленцев; не опрацьовано). • м. Тячів. — 1U (№ б/н (350); погадки *Ta*, 28.05.1948; leg. Абеленцев). **АР Крим.** • 1938 р. — 1U (№ б/н; leg. [Попов, Антонович]; • Білогірський р-н, с. Казанли. — 09.07.1938. — 1M (№ 2188 (10); leg. Попов, Антонович). • Білогірський р-н, с. Карасубаші (тепер с. Голованівка). — 28.06.1938, 27.07.1938. — 5M (№ 2450, 2451, 2469, 2470, 2488; leg. Попов, Антонович). • Сімферопольський р-н, печ. Кизил-Коба. — 07, 08, 10.07.1938. — 14M, 24F (№ 2129, 2132, 2140, 2145, 2149, 2152, 2158, 2163–2166, 2179–2187, 2202, 2203, 2205, 2217, 2229, 2230, 2257, 2266, 2276, 2277, 2280–2282, 2307–2311; leg. Попов, Антонович). • Феодосійський р-н, Карадаг. — 16.07.1938. — 4M, 10F (№ 5460, 5461, 2154–2157, 2189, 2201, 2232–2235, 2237, 2238, 2278, 2279, б/н*2; leg. Попов, Антонович).

Азербайджан. Нагорний Карабах. • м. Шуша. — 15.06.1939. — 1U (№ б/н).

Грузія. Абхазія. • Сухумі, Венеціанська печера. — 05.10.1938. — 1F (№ 2753; leg. Ізотов).

Patria ignota. № 2136 (52) [АР Крим, 1938 р., 1U, leg. Попов, Антонович?]; № 2750–2752 [Абхазія, 1938 р., 3U, leg. Ізотов?]; № б/н*2 (88, 90); № 2239 та 2240 (черепи з двома останніми номерами, вочевидь, належать до вибірки, зібраної Б.М. Поповим, В.О. Антоновичем 1938 р. у Криму, проте у каталожній картці для цих номерів вказано: «Абхазія, Шуша; leg. Цемш»).

Примітка. З вказаних в каталожній картці відсутні чотири екземпляри: № 2167, 2204, 2283 (Кизил-Коба, літо 1938 р., 2M, 1F), № 2236 (Карадаг, 1M).

Myotis myotis (Borkhausen, 1797). Близько 50 зразків із західних областей України.

Україна. Івано-Франківська обл. • Глумацький р-н, с. Локітка (ориг. «Локутка Товмачского р-на Станиславской обл»). — 08.09.1940. — 1U (№ б/н; leg. Бурчак-Абрамович). **Львівська обл.** • м. Золочів. — 1U (№ б/н; погадки, 09.07.1950; leg. Сокур). • м. Львів, Медові печери. — 03.11.1940. — 1M (№ 3785; leg. Попов, Антонович). • Старосамбірський р-н, с. Верхній Лужок. — 1U (№ б/н; погадки, 05.07.1950; leg. Сокур). • Яворівський р-н, с. Страдч (ориг. «ст. Козлинка»). — 31.10.1940. — 1M (№ 3784; leg. Попов, Антонович). **Закарпатська обл.** • м. Берегове, церква. — 23U+ (№ б/н; мумії, 17.07.1947; leg. Абеленцев; не опрацьовано). • Іршавський р-н, с. Загаття. — 03.09.1948. — 1U (№ б/н; leg. Абеленцев). • Рахівський р-н, с. Великий Бичків. — 12U (№ б/н; погадки *Ta*, 27.05.1948; leg. Абеленцев; не опрацьовано). • м. Рахів, дзвіниця. — 27.05.1948. — 1Mad (№ б/н; leg. Абеленцев). • м. Тячів. — 4U (№ б/н; погадки *Ta*, 28.05.1948; leg. Абеленцев; не опрацьовано). • Ужгородський р-н, с. Велика Добронь. — 8U (№ б/н; погадки *Ta*, 05.05.1948; leg. Абеленцев; не опрацьовано).

Patria ignota. № б/н.

Примітка. З наведених у каталожній картці відсутній екземпляр № 3754 (окол. Львова, ст. Козлинка, 31.10.1940, 1M, leg. Попов, Антонович).

Myotis nattereri (Kuhl, 1817). 2 екземпляри з території України.

Україна. Житомирська обл. • м. Новоград-Волинський. — 1U (№ 1582 (1592?); [погадки *Ta*, 30.07.1927]; leg. [Кришталь], Підоплічка). **Закарпатська обл.** • м. Мукачеве, Підмонастир. — 1U (№ б/н (261); погадка *Ta*, 11.07.1947; leg. Абеленцев).

Myotis dasycneme (Voie, 1825). 3 екземпляри з території України.

Україна. Київська обл. • м. Бровари. — 05.05.1938. — 1F (№ 2710; leg. Губарь). • Київ, околиця, Биківня. — 1U (№ б/н). **Полтавська обл.** • м. Лубни. — 1926 р. — 1U (№ б/н; [погадки?]).

Примітка. З наведених у каталожній картці екземплярів *M. dasycneme* відсутній екземпляр № 3782 (Київська обл., Пуша-Водиця, 18.07.1940, 1M, leg. Попов, Цемш).

Myotis daubentonii (Kuhl, 1817). 31 екземпляр з території України і Росії.

Україна. Вінницька обл. • Томашпільський р-н, с. Комаргород. — 1U (№ 1700; [погадки *Ta*, 20.08.1929]; leg. [Кришталь], Підоплічка). **Кіровоградська обл.** • Чорний ліс. — літо 1904 р. — 1F (№ 1348; з колекції Браунера). **Київська обл.** • м. Київ. — 13.09.1938. — 1Uad (№ 2462; leg. Пржебильський). • м. Київ, гідропоруди правого берега Дніпра. — 06, 12.11.1939. — 3F (№ 3336–3338; leg. Пржебильський). *ibid.* — 02.04.1940. — 1Mad (№ 3772; leg. Пржебильський). *ibid.* — 25.08.1940. — 3M (№ 3776–3778; leg. Самосюк). *ibid.* — 14.09.1940. — 2Mad (№ 3773, 3774; leg. Пржебильський). • м. Київ, [Китаїв], Досифеївська печера. — 13.10.1940. — 1M (№ 3775; leg. Пржебильський). • м. Київ, Печерська Лавра, Варязькі печери. — 26.11.1939. — 2Mad, 4Fad (№ 3339–3342, 3358, 3359; leg. Попов, Антонович, Пржебильський). **Миколаївська обл.** • Доманівський р-н, хут. Виноградний [= с. Виноградний сад?]. — 07.09.1939. — 1Fad (№ 2873; leg. Попов). • м. Миколаїв. — 31.08.1939. — 1Mad (№ 2887; leg. Попов).

Росія. Алтайський край. • м. Бійськ. — 22.05.1915. — 1F (№ 2058 (3950); leg. Переверзев).

Patria ignota. № 1345–1349 (3Mad, 2Fad), № б/н (28), № 2176 (1), № 2712, № 2863 (1M).

***Myotis mystacinus* (Kuhl, 1817).** 4 екземпляри. Два з екземплярів — з півдня України: один з них визначено вже колектором як *M. mystacinus aurascens*, для другого наявний тільки посткраніальний скелет, відповідно визначити таксономічну приналежність не є можливим (ареалогічно — *M. m. aurascens*). Ще один екземпляр *Myotis* cf. *mystacinus*, з Івано-Франківської області, віднесено до виду умовно — остаточно не визначено у зв'язку з фрагментованістю матеріалу.

Україна. Запорізька обл. • Генічеський р-н, Чонгар (ориг. «Сиваши, Чонгар»). — 14.07.1939. — 1U (№ 5449; leg. [Попов?]; як *M. mystacinus aurascens*). • Якимівський р-н, с. Кирилівка, околиці, Степок. — 23.08.1939. — 1Fad (№ б/н; leg. [Попов?]; посткраніальний скелет). **Івано-Франківська обл.** • м. Рожнятів. — 1U (№ б/н; [погадки?], 23.06.1951; leg. Сокур; зберіг. як *M. daubentonii*)

Patria ignota. № 5490 (1U, зберіг. як *M. mystacinus aurascens*).

Примітка. № 5490 має припис «Абхазія, 1938 р.». Проте такий же номер має один з екземплярів *R. euryale* з Абхазії. Це перекриття даних, на жаль, не дозволяє визначити місце походження цього екземпляру нічних.

***Myotis lucifugus* (Le Conte, 1831).** 1 екземпляр.

США. Іллінойс. • м. Чикаго, Cook Co. — 03.09.1936. — 1F (№ 2859 (44849); leg. C. C. Sanborn).

***Myotis velifer* (J. A. Allen, 1890).** 1 екземпляр.

Мексика. Мічоакан. • Ла-Пальма. — 28.05.1901. — 1M (2860 (8442); leg. F. E. Lutz).

***Plecotus auritus* (Linnaeus, 1758).** 34 екземпляри з території України (сім областей) та Росії (одна область).

Україна. Вінницька обл. • м. Вінниця, Шерметки. — 17.08.1927. — 1U (№ 1597; leg. Кац). **Житомирська обл.** • Любарський р-н, с. Глезне. — 1U (№ б/н). **Закарпатська обл.** • Великоберезнянський р-н, с. Малий Березний. — 1U (№ б/н (254); погадки Та, 29.08.1948; leg. Абеленцев). **Івано-Франківська обл.** • Надвірнянський р-н, с. Делятин. — 1U (№ б/н; погадки, 22.06.1950; leg. Сокур). **Київська обл.** • м. Київ. — 1934 р. — 1U (№ 5461). • м. Київ. — 06.09.1937. — 1F (№ 1885; leg. Попов). • м. Київ, вул. Дмитрівська, підвал. — 2F (№ 3382, 3383; leg. Пржебильський). • м. Київ, вул. Толстого (гастроном № 8). — 11.11.1939. — 1M (№ 3334; leg. Попов). • м. Київ, гідропоруди правого берега Дніпра. — 26.11.1939. — 4M (№ 3335, 3400; leg. Попов, Антонович); *ibid.* — 02.12.1939, 11.04.1940. — 2M (№ 3384, 3771; leg. Краевой; leg. Пржебильський). • м. Київ, Голосіївський ліс. — 17.04.1939. — 1F (№ 2924; leg. Антонович). • м. Київ, Голосіївський ліс, печера. — 30.11.1939. — 1M (№ 3343; leg. Попов, Пржебильський). • м. Київ, Індустріальний інститут. — 22.10.1939. — 1F (№ 3331; leg. «Бельский»). • м. Київ, Китаїв, печера. — 30.11.1939. — 3M (№ 3385–3387; leg. Попов, Пржебильський). • м. Київ, Софійський собор. — 02.04.1940. — 1F (№ 3380; leg. Пржебильський). *ibid.* — 16.04.1940. — 1M (№ б/н; знайдено загиблим; leg. Пржебильський). **Полтавська обл.** • Лубенський р-н, м. Лубни, Мгарський монастир. — 1U (№ 1581; [погадки S. aluco, 20.]10.1926; leg. Китицин). **Сумська обл.** • м. Глухів. — 20.06.1927. — 1F (№ 2008; leg. Ремнев).

Росія. Ленінградська обл. • Тосненський р-н, с. Сабліно, печери. — 12.02.1939. — 1F (№ 2691; leg. Попов).

Patria ignota. № 30/08 (18.04.1929, 1Mad), № 1350 (1F), № 1357 (1Fad), № 1360, № б/н*6.

***Plecotus austriacus* (Fischer, 1829).** 8 екземплярів з Закарпатської та Тернопільської областей України.

Україна. Закарпатська обл. • м. Берегове. — 2U (№ б/н*2 (252, 253); погадки Та, 17.07.1947; leg. Абеленцев). • м. Мукачеве, Підмонастир. — 5U (№ б/н*5 (257, 258); погадки Та, 11.07.1947; leg. Абеленцев). **Тернопільська обл.** • Зборівський р-н, с. Іванківці (ориг. «Іванківці Козловського р-ну»). — 1U (№ б/н; [погадки?], 11.07.1950; leg. Сокур).

***Barbastella barbastellus* (Schreber, 1774).** 28 екземплярів. Всі марковані — з території України.

Україна. Житомирська обл. • Любарський р-н, с. Глезне. — 1930 р., б/д. — 3U (№ 1559, б/н). **Івано-Франківська обл.** • Долинський р-н, с. Бубнище. — 09.10.1940. — 1U (№ б/н (132а)). **Київська обл.** • м. Київ, гідропоруди правого берега Дніпра. — 26.11.1940. — 1M (№ 3750; leg. Пржебильський). • м. Київ, Голосіївський ліс, [печера]. — 30.11.1939. — 1F (№ 3360; leg. Попов, Пржебильський). • м. Київ, Китаїв, печера. — 30.11.1939. — 4M, 6F (№ 3389–3392, 3394–3397*2–3398; leg. Попов, Пржебильський). *ibid.* — 02.1940. — 1F (№ б/н; leg. Пржебильський). • Києво-Святошинський р-н,

хут. Церковщина, печера. — 03.01.1940. — 1М (№ 3399; leg. Самосюк). **Черкаська обл.** • Городищенський р-н, с. Мліїв. — 1У (№ б/н).

Patria ignota. № 1–8, № б/н, № 3354 (1М).

Примітка. Для екземпляра № 3354 оригінальна етикетка втрачена (на новій зазначено «Буйнакська округа»). Проте, оскільки в каталожній картці для цього номеру вихідні дані не вказані, цей екземпляр віднесено до групи «Patria ignota».

Barbastella darjelingensis (Hodgson, 1855). 1 екземпляр.

Росія. Дагестан. • Буйнакська округа. — 10.05.1925. — 1М (№ 2692).

Nyctalus leisleri (Kuhl, 1817). 18 екземплярів з чотирьох областей України.

Україна. Житомирська обл. • Андрушівський р-н, м. Андрушівка. — [до 1940 р.] — 4У (№ 1583, 1116, 1117*2; leg. Бурчак-Абрамович). **Київська обл.** • Вишгородський р-н, Заповідник «Гористе». — 19.08.1937, 07.05.1938, 18.06.1939. — 5F (№ 1898, 2115, 2116, 3346, 3347; leg. Попов). • м. Київ, Голосіївський ліс. — 17.05.1939. — 1F (№ 2823 (2883?); leg. Попов). • м. Київ, околиці, Конча-Заспа. — 1У (№ б/н; [погадки?]). • Поліський р-н, хут. Бовище. — 10.05.1937. — 3М (№ 1899, 2041*2; leg. Крижов). **Одеська обл.** • Любашівський р-н, с. Ясенове (ориг. «Ясеново, Ананьєвського у., Херсон. губ.»). — 1F (№ 1897; з колекції Браунера). **Херсонська обл.** • Чаплинський р-н, Асканія-Нова. — 08.09.1928. — 1М, 1F (№ 2021, 2022; leg. Шуммер).

Patria ignota. № 1572.

Примітка. Наявні 14 з 17 екземплярів, наведених у каталожній картці. Відсутні: № 2042–2044 (с. Бовище), № 2608 (Patria ignota).

Nyctalus noctula (Schreber, 1774). Майже всі наявні матеріали походять з території України. У колекції зберігається велика кількість невпорядкованих черепів та мумій (> 300 особин), зібраних В.І. Абеленцевим на дзвіниці у Росвигові, м. Мукачеве, у липні 1947 року (Абеленцев, Попов, 1956). Також серед матеріалів присутні немарковані черепи, які, вочевидь, також відносяться до зборів з Росвигова. Інші збори представлені досить малою кількістю екземплярів — 28, і майже всі вони є матеріалами з погадок. Враховуючи поширеність та досить високу чисельність виду, припускаємо, що основна частина довоєнних зборів *N. noctula* (зокрема Б.М. Попова) з цієї колекції була загублена або втрачена.

Україна. Вінницька обл. • Томашпільський р-н, с. Комаргород. — 1–2У (№ б/н*2; погадки *Ta*, 22.08.1929; leg. Кришталь). *ibid.* — 1У (№ 1554; leg. ?, Підоплічка). • Томашпільський р-н, с. Стефанівка. — 1У (№ б/н; [погадки *Ta*, 21.08.1929]; leg. Кришталь). **Житомирська обл.** • Любарський р-н, с. Глезне. — 1У (№ б/н; [погадки?]). • Новоград-Волинський р-н, Мала Цвіля (ориг. «Цвілька Городницького р-на»). — 31.07.1929. — 1У (№ б/н; погадки *Ta*; leg. Підоплічка). **Закарпатська обл.** • м. Великий Березний. — 1У (№ б/н (262); погадки *Ta*, 30.08.1948; leg. Абеленцев). • Виноградівський р-н, с. Великі Ком'яти (ориг. Верхні Ком'яти). — 1У (№ б/н (270); погадки *Ta*, 02.06.1948; leg. Абеленцев). • Виноградівський р-н, с. Тросник. — 1У (№ б/н (270); погадки *Ta*, 09.05.1948; leg. Абеленцев). • м. Мукачеве, Росвигов, на дзвіниці. — > 300У (№ б/н; мумії та скелети, 10.07.1947; leg. Абеленцев). • м. Мукачеве, Підмонастир. — 2У (№ б/н*2 (264, 265); [погадки *Ta*], 11.07.1947; leg. Абеленцев). • Рахівський р-н, с. Великий Бичків. — 1У (№ б/н (276?); погадки *Ta*, 27.05.1948; leg. Абеленцев). • Ужгородський р-н, с. Велика Добронь. — 1У (№ б/н (261); погадки *Ta*, 05.05.1948; leg. Абеленцев). **Кіровоградська обл.** • Знамянський р-н, Долино-Кам'янка (ориг. «(Данило)-Кам'янка»). — 2У (№ 1557, 1558; [погадки *Ta*, 15.08.1928]; leg. [Підоплічка]). • м. Новомиргород. — 2У (№ 1552, 1590; [погадки *Ta*, 18.08.1928]; leg. ?, Підоплічка). **Київська обл.** • Баришівський р-н, с. Войтовці (тепер. с. Поділля). — 24.10.1934. — 1У (№ б/н (80); [погадки]; leg. Юречко). • Вишгородський р-н, Заповідник «Гористе». — 07.06 та 29.06.1941. — 2М (№ 1579*2). • м. Київ, Ботанічний сад. — 1У (№ 1587; матеріал відсутній; [погадки крука, 21.04.1926]; leg. [Підоплічка]). • м. Київ, Голосіївський ліс. — 17.06.1939. — 1F (№ б/н). **Миколаївська обл.** • Кривозерський р-н, Криве Озеро. — 1У (№ 1567; [погадки *Ta*, 11.08.1928]; leg. [Підоплічка]). **Полтавська обл.** • Лубенський р-н, Лубни [Мгарський монастир]. — 1У (№ 1549; [погадки *S. aluco*, 20.10.1926]; leg. [Китицин]). **Черкаська обл.** • Звенигородський р-н, с. Козацьке. — 1У (№ б/н; погадки *Ta*, 17.11.1930; leg. Підоплічка). • Чигиринський р-н, с. Медведівка. — 1У (№ б/н (166); [погадки *Ta*, 02.10.1926]; leg. Підоплічка). **Чернігівська обл.** • Козелецький р-н, м. Остер. — 1У (№ б/н; погадки *Ta*, 09.08.1930; leg. Ізотов, Попов).

Росія. Ростовська обл. • м. Новочеркаськ. — 07.1917. — 1У (№ 1579 (112); leg. Зверозомб-Зубовський).

Patria ignota. № 5462, № б/н (99).

***Nyctalus lasiopterus* (Schreber, 1780).** 15 екземплярів з п'яти областей України.

Україна. Київська обл. • Баришівський р-н, с. Семенівка (ориг. «Семенівка Березанського р-ну»). — 1U (№ б/н; погадки *Ta*, 25.06.1938; leg. Юречко). • Києво-Святошинський р-н, Пуща-Водиця, ліс. — 30.04.1938. — 5F (№ 2104–2106, 2108, 2109; leg. Пархоменко). • м. Київ, Голосіїв. — 15.05.1941. — 1F (№ б/н; leg. Антонович). **Одеська обл.** • Балтський р-н, с. Оленівка. — 09?, 19.09.1934. — 1F, 1Mad (№ 1989, 1988; leg. Крижов). **Харківська обл.** • Зміївський р-н, с. Коропове (ориг. «Коробов Хутір»). — 22.04.1915. — 1U (№ 2051 (№ 78?); leg. Мигулін). **Херсонська обл.** • Асканія-Нова. — 17, 20.09.1938. — 3F, 1Fad (№2254 (16), 2261 (15), 2283 (14), 2284; leg. Попов). **Черкаська обл.** • Катеринопільський р-н, Катеринопіль («Калниболото»). — 1928 р. — 1U (№ 1578 (563); погадки *Ta*, [22.08.1928]; leg. [Підоплічка]).

Примітка. З наведених у каталожній картці 13 екземплярів *N. lasiopterus* наявні 12, відсутній — вказаний у картці екземпляр № 2110 (Київ, Пуща-Водиця, ліс, 30.04.1938, 1F, leg. Пархоменко). Крім вказаних у картці екземплярів наявний № 1578 та два екземпляра без номерів (з Семенівки Баришівського р-ну та Голосієва).

***Pipistrellus kuhlii* (Kuhl, 1817).** Екземплярів цього виду в колекції не виявлено. В каталожній картці для цього виду наведено два екземпляри: № 2086 та № б/н. Перший перевизначено як *H. savii*, другий — не знайдено.

***Pipistrellus nathusii* (Keyserling et Blasius, 1839).** Близько 70 екземплярів. Всі екземпляри з визначеним місцем походження — з України (сім областей).

Україна. Вінницька обл. • Вінницький р-н, с. Якушинці. — 2U (№ б/н; [погадки *Ta*, 12.08.1930]; leg. [Підоплічка]). • Томашпільський р-н, с. Комаргород. — 1929 р. — 1U (№ 1565; [погадки *Ta*, 20.08.1929]; leg. [Кришталь]). **Житомирська обл.** • Любарський р-н, с. Глезне (ориг. «Чорторійська дослідна станція»). — 1U (№1664; [погадки?], 07.1926; leg. Гижицький, Підоплічка). **Закарпатська обл.** • м. Мукачеве, Росвигів. — 1U (№ б/н (240); [погадки?], 10.07.1947 leg. Абеленцев). **Івано-Франківська обл.** • Долинський р-н, с. Бубнище. — 1U (№ б/н). • м. Рожнятів. — 1U (№ б/н; [погадки?], 23.06.1950; зберіг. як *M. mystacinus*; leg. Сокур). **Київська обл.** • Баришівський р-н, с. Лукаші. — 1U (№ б/н; [погадки?]). • Вишгородський р-н, Заповідник «Гористе». — 12, 19.08.1937. — 5U (№ 1889–1891, 1893, 1988; leg. Попов). *ibid.* — 16.06, 16.08.1938. — 6F (№ 2250, 2298*2, 2299, 2325, 2355; leg. Попов). *ibid.* — 18.06.1939. — 10F, 2Fjuv, 1U (№ 3348, 3349, 3354, 3356, 3426, 3429, 3436, 3439–3442, 3444; leg. Попов). *ibid.* — 04.08.1939. — 1Mjuv, 1Fjuv (№ 3759, 3447; leg. Попов). *ibid.* — 16, 20, 26.06.1940. — 1M, 1Mjuv, 2F, 5Fjuv (3428, 3431–3433, 3435, 3437, 3445–3446, 3758; leg. Попов). *ibid.* — 26.07.1940. — 1Fjuv (№ 3430; leg. Попов). • м. Київ, Голосіївський ліс. — 16, 17.05.1939. — 4M, 2F (№ 2813, 2816, 2868, 2925, 2933, б/н; leg. Антонович). • м. Київ, Голосіїв. — 1U (№ 1556; погадки *Ta*; det. В. В. Раєвський). • м. Київ, околиці, гирло Десни. — 06.08.1938 та 06.08.1939? — 2F (№ 2356, 2370; leg. Попов). • Києво-Святошинський р-н, с. Пуща-Водиця. — 18.05, 18.07.1940. — 2M (№ 3761, 3779; leg. Цемш; leg. Попов). • Фастівський р-н, с. Півні. — 18.05.1940. — 1F (№ 3760; leg. Попов). **Одеська обл.** • Доманінський р-н, с. Акмечетка (тепер. с. Прибужжя). — 05.09.1939. — 1F (№ 2980; leg. Попов). **Херсонська обл.** • Генічеський р-н, с. Ясна Поляна. — 11.07.1939. — 1M (№ 2869; leg. Попов). • Чаплинський р-н, Асканія-Нова. — 18.09.1938. — 2F (№ 2248, 2249; leg. Попов). *ibid.* — 21.08.1939. — 1M, 7F (№ 2878, 2999–3005; leg. Попов). **Черкаська обл.** • Канівський р-н, с. Сушки (ориг. «с. Сушки Золотоніського р-ну»). — 13.09.1929. — 3U (№ 1573*2, 1574; [погадки *Ta*, 13.09.1929]; leg. [Підоплічка]).

Patria ignota. № 1595 («Ліповиці», 1U, [погадки?], 1930 р., leg. Попов). № 1691, 1892 (зберіг. як *P. pipistrellus*), № 2011 («Новоросійська», літо 1914, 1M). № 2026. № б/н*22 (№1–6, 9–13, 15–17, 36, 39, 41, 45, 56, 83, 94, б/н).

Pipistrellus pipistrellus sensu lato. Включає два види-двійники (*Pipistrellus pipistrellus* (Schreber, 1774) та *P. pygmaeus* (Leach, 1825)), диференціація яких за остеологічними рештками є ускладненою. У колекції представлені близько 100 екземплярами, більша частина яких походить з території України (сім областей та АР Крим).

Україна. Житомирська обл. • Любарський р-н, с. Нова Чорторія. — 1U (№ 1550, [погадки?], 08.1926; leg. Підоплічка). **Закарпатська обл.** • м. Мукачеве, Росвигів. — 1U (№ б/н; серед мумій *N. noctula*, на дзвіниці, 10.07.1947; leg. Абеленцев). • Перечинський р-н, с. Тур'ї Ремети. — ?U (№ б/н; погадки *Ta*, 02.05.1948; leg. Абеленцев). • м. Ужгород. — >4U (№ б/н; погадки *Ta*, 08.08.1947; leg. Абеленцев). *ibid.* — 4U (№ б/н; кістки 07.08.1947 на горіщі замку; leg. Абеленцев). **Київська обл.** • Вишгородський р-н, Заповідник «Гористе». — 19.08.1937. — 1F (№ 1887; leg. Попов). *ibid.* — 16.08.1938. — 1F (№ 2326; leg. Попов). *ibid.* — 18.06.1939. — 10F (№ 3355, 3357, 3418, 3419, 3421–3424, 3427, 3438; leg. Попов). *ibid.* — 26.06, 04.07.1940 — 3F (№ 3420, 3425, 3443; leg. Попов). •

м. Київ, Голосіївський ліс. — 16.05.1939. — 1F (№ 2926; leg. Антонович). • м. Київ, окол., Жуків острів. — 1U (№ б/н; [погадки], 24.04.1938; leg. Попов). **АР Крим.** • Севастопольська міська рада, с. Скеля (тепер. с. Родниківське). — 12.07.1938. — 1F (№ 2141; leg. Попов). • Сімферопольський р-н, печ. Кизил-Коба. — 10.07.1938. — 1M, 1F (№ 2134, 2147; leg. Попов, Антонович). **Львівська обл.** • Турківський р-н, «с. Ясенка» [= с. Ясениця?]. — 18.09.1940. — 3M (№ 3787–3789; leg. Попов). **Тернопільська обл.** • Зборівський р-н, с. Іванківці (ориг. «Іванківці Козловського р-ну»). — 1U (№ б/н; [погадки?], 11.07.1950; leg. Сокур). **Херсонська обл.** • Чаплинський р-н, Асканія-Нова. — 1928 р. — 1F (№ 2336; leg. Шуммер). *ibid.* — 21.08.1939. — 4M, 13F (№ 2836*2–2838, 2879, 2880, 2898, 2942, 2943, 2945, 2969–2972, 2981, б/н; leg. Попов). **Чернігівська обл.** • Козелецький р-н, м. Остер. — 8–9.08.1930. — 1U (№ б/н; [погадки *Ta*]; leg. Ізотов, Попов). **Туркменістан. Марійський вілаєт.** • Станція Султанбент Ашхабадської залізниці. — 10, 12, 14, 20, 25 та 28.06.1938. — 4M, 26F, 1U (№2213, 2214*2, 2215, 2225–2228, 2253, 2265, 2717–2720, 2723–2739; leg. Ізотов). ***Patria ignota.*** № 2195, № 2246, № 2857; № 24, 27–29; № б/н. № б/н*3 (8, 14, б/н), № 5452 (Середня Азія, 1938 р., як *P. pipistrellus bactrianus*).

***Pipistrellus subflavus* (F. Cuvier, 1832).** 1 екземпляр.

США. Іллінойс. • Хардін, Rosiscaire. — 08.04.1907. — 1M (№ 2858; leg. E. Hellez).

***Hypsugo savii* (Bonaparte, 1837).** 4 екземпляри (тільки один має етикетку з вихідними даними).

Україна. АР Крим. • Алушка. — 08.09.1933. — 1U (№ 2086; leg. Зверезомб-Зубовський; зберігався як *P. kuhlii*).

Patria ignota. № 1344, № 1350, № 4515.

***Vespertilio murinus* Linnaeus, 1758.** 31 екземпляр з України, Росії та Туркменістану.

Україна. Вінницька обл. • Шаргородський р-н, с. Стрільники. — 1U (№ 1551; [погадки?], 08.1920; leg. Кришталь). **Житомирська обл.** • [Житомирська, Малинський, між с. Візня та с. Федорівка] (ориг. «Малиновський р-н»). — 1U (№ 1680; [погадки *Ta*, 07.09.1926]) leg. [Китицин], Підоплічка). **Івано-Франківська обл.** • Богородчанський р-н, Манявський скит. — 04.10.1940. — 1M (№ 3792; leg. Попов, Антонович). **Київська обл.** • м. Київ, околиці, Конча-Заспа. — 06.1930. — 1U (№ 1566; leg. Ізотов, Попов). • Поліський р-н, хут. Бовище (ориг. «хут. Бовище Н.-шепелицького р-ну Київ. обл.»). — 26.05.1937. — 1M (№ 1361; leg. Крижов). • «Київ обл., Новошепелицький р-н» [= Поліський р-н, хут. Бовище?]. — 26.05.1937. — 1M (№ 2100; leg. Крижов). **Полтавська обл.** • Лубенський р-н, Лубни [Мгарський монастир]. — 1U (№1594; [погадки *S. aluco*, 20.10.1926]; leg. [Китицин], Підоплічка). **Харківська обл.** • Зміївський р-н, с. Зміїв, хут. Соколів. — 12.07.1929. — 1Mjuv, 1Fad (№ 2057, 2060; leg. Переверзев; див. примітку). • м. Харків. — 27.06.1926. — 1Fad (№2056; leg. Дюков). **Херсонська обл.** • Генічеський, с. Люблинка (ориг. «Люблинці»). — 10, 16.07[08?].1939. — 2M, 3F (№ 1988, 2866, 2876, 2895, 2903; leg. Попов). • Генічеський, с. Салькове. — 10 та 16.07.1939. — 3F (№ 2865, 2896, 2904; leg. Попов). • Чаплинський р-н, Асканія-Нова. — 28.08.1928. — 1M (№ 2023; leg. Шуммер). **Черкаська обл.** • Звенигородський, с. Козацьке. — 1U (№ 1591; погадки [*Ta*, 17.11.1932]; leg. Підоплічка). **Чернівецька обл.** • Хотинський р-н, с. Колінківці. — 1U (№ 2080, з колекції Браунера).

Росія. Північна Осетія. • Алагір. — 1M (№ 2079; з колекції Браунера). **Ростовська обл.** • Азовський р-н, с. Маргаритівка. — 1M (№ 2078; з колекції Браунера).

Туркменістан. Марійський вілаєт. • Станція Султанбент Ашхабадської залізниці. — 27.04.1939. — 1F (№ 2721; leg. Ізотов).

Patria ignota. № 1362 (1M), № 1363с (26.05.1937, 1M), № 1364 (1M), № б/н, № 3793/12.

Примітка. № 1362–1364, ймовірно, відносяться до зборів Крижова 26.05.1937 з хут. Бовище (див. Київська обл. у переліку екземплярів виду). Етикеткові дані екземплярів № 2057 та 2060 розходяться з даними у каталожній картці. Картка: № 2057 — 12.07.1921, 1F, leg. Дюков; № 2060 — 12.07.1929, 1Mjuv, leg. «Переверзев». З вказаних в каталожній картці відсутні екземпляри № 2877 та 2888 (Херсонська обл., «Люблинці», 16.07.1939, F, M, leg. Попов). Додатково наявний № 1988.

***Vespertilio sinensis* (Peters, 1880).** 1 екземпляр.

Китай. Північний Китай. • «ст. Чингисхан». — серпень 1933. — 1U (№ б/н).

***Eptesicus serotinus* (Schreber, 1774).** 128 екземплярів. Представлений найбільшою кількістю пунктів збору матеріалу. Більшість екземплярів походить з України (13 областей та АР Крим).

- Україна. Вінницька обл.** • м. Вінниця. — 18.07.1926. — 2F (№ 2012, 2024; leg. «Белозер»). • Томашпільський р-н, с. Комаргород. — [до 1940 р.] — 2U (№ 1569, 1570; погадки; leg. [Кришталь]). • Ямпільський р-н, с. Дзигівка. — 1U (№ 1555; погадки [Ta, 02.09.1928]; leg. Вернер, det. В. В. Раєвський).
- Житомирська обл.** • Житомирський р-н, с. Станишівка. — 1U (№ б/н, погадки [Ta, 05.08.1929]; leg. [Підоплічка]). • Любарський р-н, с. Нова Чортгорія (ориг. «Чортгорійська дослідна станція»). — 1U (№ 1589; погадки, [11.1927]; leg. Гижицький).
- Запорізька обл.** • м. Мелітополь, Краєзнавчий музей. — 18.08.1939. — 2F (№ 2778, 2779; leg. Попов). • Мелітопольський р-н, с. Терпіння. — 20.08.1939. — 1M, 2F (№ 2780–2782; leg. Попов).
- Закарпатська обл.** • Великоберезнянський р-н, с. Бегендяцька Пастіль. — 1U (№ б/н (268); погадки Ta, 31.08.1948; leg. Абеленцев). • Великоберезнянський р-н, с. Малий Березний. — 1U (№ б/н; погадки Ta, 29.08.1948; leg. Абеленцев). • Виноградівський р-н, с. Дротинці. — 1U (№ б/н (271); погадки Ta, 10.05.1938; leg. Абеленцев). • Іршавський р-н, с. Загаття. — 07.09.1948. — 1Fad (№ б/н; leg. Абеленцев). • м. Мукачеве, Підмонастир. — 3U (№ б/н (25?, 268, 269); погадки Ta, 11.07.1947; leg. Абеленцев). • Перечинський р-н, с. Тур'ї Ремети. — 1U (№ б/н (267); погадки Ta, 02.05.1948; leg. Абеленцев). • Тячівський р-н, с. Грушеве. — 2U (№ б/н*2 (272, 273); погадки Ta, 28.05.1948; leg. Абеленцев). • м. Ужгород. — 1U (№ б/н*2 (259); погадки Ta, 07.08.1947; leg. Абеленцев).
- Київська обл.** • м. Барішівка. — 1U (№ б/н; погадки Ta, 1934 р.; leg. Юречко). • Барішівський р-н, с. Березань. — [до 1940 р.] — 6U (№ 1560–1563*2, 1593; погадки; leg. [Підоплічка]). • Барішівський р-н, с. Селичівка. — 1U (№ б/н; погадки, 06.08.1934; leg. Попов). *ibid.* — екз. відсутній. — (№ б/н; погадки, 15.04.1936; leg. Юречко). • Барішівський р-н, с. Семенівка (ориг. Семенівка Березанського р-ну). — 2U (№ б/н*2; погадки Ta, 25.06.1938; leg. Юречко). • Вишгородський р-н, Заповідник «Гористе». — 29.04, 03.05.1935. — 3F (№ 2117, 2118, 2784; leg. Попов). • м. Київ. — 08.02.1937. — 1Mad (№ 2046; leg. Гальперін). *ibid.* — 24.02.1937. — 1M (№ 2045; leg. Кришталь). *ibid.* — 14.10.1937. — 1M (№ 1880; leg. Шене). *ibid.* — 06.1938. — 1U (№ 4409; leg. Зубарева). *ibid.* — 06.06.1940. — 1M (№ 3753; leg. Краєвой); *ibid.* — 1952 р. — 1M (№ 24-2). *ibid.* — [до 1940 р.] — 1U (№ 1588; [погадки?]). *ibid.*, Академія Наук [= вул. Володимирська, 55 (кол. вул. Короленка)]. — 28.10.1936, 28.07.1939, 25.07.1940. — 3F (№ 1884, 2812, 3781; leg. Попов та Антонович). *ibid.*, вул. Гоголя. — 24.03.1937. — 1F (№ 1882; leg. Попов). *ibid.*, вул. Театральна. — 18.07 (?).1937. — 1F (№ 1881; leg. Попов). *ibid.*, вул. Леніна. — 04.01.1940. — 1M (№ 2401; leg. Шевнягін). *ibid.*, приміщення Зоомузею. — 08.1930. — 1U (№ б/н). • м. Київ, гідроспоруди правого берега Дніпра. — 11.04 та 20.10.1940. — 2M (№ 3763, 3764; leg. Пржебильський). • м. Київ, Голосіївський ліс. — 16.04, 20.05.1939, 08.06.1940. — 1M, 2F (№ 2785, 2810, 3752; leg. Антонович). *ibid.* — 14.04.1949. — 1M (№ 24-1; det. Абеленцев). • м. Київ, Дарниця. — 07.1923. — 2U (№ 1596, 1598; leg. E. Zubowsky [= Зверозомб-Зубовський]). • м. Київ, околиці, Жуків острів, біля Церковщини. — 24.03.1940. — 1M (№ 3766; leg. Пржебильський). • м. Київ, «Микол. пустинь». — 1925 р. — 1U (№ 1585). • м. Київ, Софійський собор. — 21, 29.05.1939. — 5M (№ 2817, 2830–2833; leg. Пржебильський). *ibid.* — 27.03, 02, 10 та 16.04.1940. — 5M, 5F, 1U (№ 3377–3380, 3762, 3765, 3767–3770, б/н; leg. Пржебильський, Даревський та Шилов). • Києво-Святошинський р-н, с. Шпитьки. — 1U (№ 1586; погадки). *ibid.* — 2U (№ б/н*2; [погадки Ta, 25.08.1929]; leg. Підоплічка).
- Львівська обл.** • [Дрогобицький р-н], с. Майдан. — 22.09.1940. — 1M, 1F (№ 3790, 3791; leg. Попов, Антонович). • м. Золочів. — 4U (№ б/н*4; погадки, 09.07.1950; leg. Сокур).
- АР Крим.** • Севастопольська міська рада, с. Скеля (тепер. с. Родниківське). — 13.07.1938. — 1F (№ 212(9)б; leg. Попов; екземпляр відсутній, наявна тільки етикетка).
- Миколаївська обл.** • м. Миколаїв, Педінститут. — 01.09.1939. — 3F (№ 2950, 2951, 5951; leg. Попов).
- Полтавська обл.** • Лубенський р-н, станція Лубни. — 2U (№ б/н*2; погадки, 31.08.1938; leg. Юречко). • Пирятинський р-н, м. Пирятин. — 1U (№ б/н; погадки, 17.08.1938; leg. Юречко).
- Херсонська обл.** • Генічеський р-н, с. Люблинка (ориг. «Люблинці»). — 16.08.1939. — 1F (№ 2783; leg. Попов). • м. Херсон, Педінститут. — 25.08.1939. — 2M, 4F (№ 2777, 2834, 2919, 2946, 2947, 2949; leg. Попов).
- Черкаська обл.** • Звенигородський р-н, с. Козацьке. — 1U (№ 1553; [погадки Ta, 17.11.1932]; leg. [Підоплічка]). • Канівський р-н, с. Сушки (ориг. «с. Сушки Золотоніського р-ну»). — 3U (№ 1576, 1577, б/н; погадки [Ta], 13.09.1929; leg. [Підоплічка]). • Уманський р-н, смт. Бабанка. — 1U (№ б/н; погадки).
- Чернівецька обл.** • Хотинський р-н, с. Клішківці. — 20.07.1910. — 2M (№ 2022, 2123; з колекції Браунера).
- Чернігівська обл.** • Городнянський р-н, с. Ваганічі. — 29.08.1938. — 2F (№ 2251*2; leg. Попов). • Городнянський р-н, с. Дроздовичі (ориг. «Дроздовичі»). — 31.07.1938. — 2F (№ 2320, 2363; leg. Попов). • Козелецький р-н, м. Остер. — 5U (№ б/н*5; погадки Ta, 8–9.08.1930; leg. Ізотов, Попов).
- Росія. Кубанська губ.** • «Усть-Дженушина». — 04.08.1912. — 1M (№ 2053, з колекції Переверзева). • Лівий берег Кубані. — 19.06.1914. — 1U (№ 3955 (210); з колекції Переверзева).
- Туркменістан. Марійський вілаєт.** • Станція Султанбент Ашхабадської залізниці. — 27.04, 10, 11.06.1938. — 1M, 1Mjun, 2F (№ 2197, 2198, 2740, 2741; leg. Ізотов). • Тагтабазар. — 15.08.1937. — 1F (№ 2689; leg. Кузякін).
- Patria ignota.** № 5950, № a–d, № б/н.
- Примітка. З вказаних у трьох наявних каталожних картках екземплярів відсутні: № 2206 (Patria ignota), № 3351 (м. Бердянськ, 01.10.1939, 1M, leg. Ніколаєв); № 2722 (ст. Султанбент, 1F, 27.04.1938, leg. Ізотов), № 2948 (м. Херсон, Педінститут, 25.08.1939, 1F, leg. Попов). Додатково наявні екземпляри № 2022, 2947 та 5951.

***Eptesicus nilssonii* (Keyserling & Blasius, 1939).** 10 екземплярів.

Росія. Ленінградська обл. • Тосненський р-н, с. Сабліно, печери. — 12.02.1939. — 3F (№ 2693, 2695, 2696; leg. Попов). *ibid.* — 15.12.1940. — 1M (№ б/н).

Patria ignota. № 1–3, № 15, № a, b.

Примітка. З вказаних у каталожній картці екземплярів відсутній № 3755 (Львівська обл., с. Турка, ур. Рудка Ясенівського лісництва, 19.07.1940, 1M, leg. Попов, Антонович).

***Eptesicus fuscus* (Beauvois, 1796).** 2 екземпляри.

США. Арізона. • Кочизе, гори Чирикауа. — 28.06.1894. — 2F (№ 2854, 2855 (1047, 1048); leg. Price, Condit).

***Lasiurus borealis* (Müller, 1776).** 3 екземпляри.

США. Іллінойс. • Чикаго. — 01.08 та 18.09.1899, 09.06.1922. — 2M, 1F (№ 2861, 2928, 21908; leg. Зерберг, Гинтон, Від).

***Lasionycteris noctivagans* (La Conte, 1831).** 2 екземпляри.

США. Іллінойс. • Чикаго. — 29.08, 02.09.1938. — 2M (№ ?, 2856; leg. Мазур).

***Molossus molossus* (Pallas, 1766).** 1 екземпляр.

Перу. Мойобамба. • 14.07.1912. — 1F (№ 2932; leg. Obgood-Anderson).

***Tadarida brasiliensis* (I. Geoffroy, 1824).** 1 екземпляр.

Мексика. Мічоакан. • Ла-Пальма. — 28.05.1901. — 2U (№ 2930, 2936; leg. F. E. Lutz).

***Tadarida* sp. (= ? *Tadarida teniotis* (Rafinesque, 1814)).** 1 екземпляр.

Patria ignota. № б/н.

***Carollia perspicillata* (Linnaeus, 1758).** 2 екземпляри.

Перу. Мойобамба. • 12.07.1912. — 2M (№ 2933, 2934; leg. Obgood-Anderson).

***Glossophaga soricina* (Pallas, 1766).** 1 екземпляр.

Перу. Мойобамба. • 19.07.1912. — 1M (№ 2935; leg. Obgood-Anderson).

Дякую завідоуючій Палеонтологічного музею ННПМ М.С. Комар та співробітникам музею О.М. Ковальчуку, С.В. Неофітному та Д.А. Апольцеву за всебічне сприяння роботі, І.В. Загороднюку — за допомогу у пошуку відомостей про колекторів матеріалів та цінні зауваження до рукопису статті.

Абеленцев В.И., 1950. О летучих мышах Закарпатской и других западных областей УССР // Наук. зап. Київськ. держ. ун-ту. — 9, вип. 6. — С. 59–74. — (Тр. зоол. музею. Том 2).

Абеленцев В.И., Підоплічка І.Г., Попов Б.М., 1956. Ряд рукокрилі, або кажани — Chiroptera / Фауна України. Т.1. Ссавці. Вип.1. — К. : Вид-во АН УРСР. — С. 229–446.

Загороднюк І., Годлевська Л., 2001. Кажани в колекціях зоологічних музеїв України: фенологічний огляд даних // Міграційний статус кажанив в Україні. — К. : Укр. теріологічне тов-во. — С. 122–156. (Novitates Theriologicae. Pars 6.)

Підоплічка І.Г., 1932. Аналізи погадок за 1925–1932 р. // Матеріали до порайонованого вивчення дрібних звірів та птахів, що ними живляться. Вип. 1. — К. : Вид-во комісії природничо-геогр. краєзнавства. — С. 5–79.

Підоплічка І.Г., 1937. Підсумки досліджень погадок за 1924–1935 рр. // Збірник праць Зоологічного музею АН УРСР. — № 19. — С. 101–171.

Підоплічко І.Г., 1952. Пам'яті Б.М. Попова (до 10-річчя з дня смерті) // Збірник праць Зоологічного музею. — № 25. — С. 96–97.

Підоплічко І.Г., Щербак М.М., 1969. П'ятдесят років Зоологічного музею Академії наук Української РСР // Збірник праць Зоологічного музею. — № 33. — С. 3–10.

Шевченко Л.С., Золотухина С.И., 2005. Млекопитающие (Insectivora), Рукокрылые (Chiroptera), Зайцеобразные (Lagomorpha), Грызуны (Rodentia). Каталог коллекций Зоологического музея ННПМ НАН Украины. — Киев : Зоомузей ННПМ НАН Украины. — 238 с.

Л.В. Годлевская

РЕЦЕНТНЫЕ РУКОКРЫЛЫЕ В КОЛЛЕКЦИИ
ПАЛЕОНТОЛОГИЧЕСКОГО МУЗЕЯ ННПМ НАН УКРАИНЫ

Обработаны и каталогизированы современные остеологические материалы по рукокрылым в фондах Палеонтологического музея Национального научно-природоведческого музея НАН Украины — более 750 единиц хранения, 36 видов 16 родов четырех семейств (Rhinolophidae, Vespertilionidae, Molossidae та Phyllostomidae) из 9 стран. Большинство материалов собраны в Украине, в 98 пунктах 19 областей и АР Крым. Ввиду фаунистической и историографической ценности материалов приведен их полный перечень.

Ключевые слова: современные рукокрылые, музейная коллекция, Украина.

L.V. Godlevska

RECENT BATS IN THE COLLECTION OF THE PALEONTOLOGICAL MUSEUM
OF NMNH, NAS OF UKRAINE

The recent skeletal collection of bats preserved in the Paleontological museum of the National Museum of Natural History, NAS of Ukraine, was worked out and catalogued; over 750 units, 36 species of 16 genera of four families (Rhinolophidae, Vespertilionidae, Molossidae, and Phyllostomidae) from 9 countries. The majority of specimens were collected in Ukraine, in 98 points of 19 provinces and AR Crimea. In view of the faunistic and historiographic value of the materials their full lists are given.

Key words: recent bats, museum collection, Ukraine.